

БИЗНЕС ПЛАН

БИС/ТК 52

Безопасност на машини и съоръжения

1 БИЗНЕС СРЕДА НА БИС/ТК

1.1 Описание на бизнес средата

Следните политически, икономически, технически, регулаторни, социални фактори описват бизнес средата на сектора, свързан с областта на БИС/ТК52, които могат да повлияят значително на процеса на разработването и на съдържанието на стандартите:

Добрите условия на труд и оптималната безопасност са една от първостепенните грижи на работодателите в индустриалния сектор, тъй като безопасността и здравето заедно с рентабилността, качеството и опазването на околната среда са неделим аспект от техните отговорности.

В борбата за все по-висока производителност мениджърските екипи на промишлените обекти понякога са принудени да правят компромиси с безопасността на машинното и технологично оборудване, защото безопасната експлоатация на машините не е въпрос само на добро желание от страна на работещите и ръководителите им, а най-вече на значителни инвестиции. Разбирането, че безопасността и здравето на работещите са важни показатели за фирмата е една добра индикация за икономическите и организационни ползи. Добрата бизнес политика означава да се осигури безопасен и здравословен труд и да се реализира на пазара безопасен и търсен продукт.

Научните дейности имат ключов принос за машиностроителния сектор и по-специално за безопасността на машините в България. Методите, процесите и материалите, на които се базират стандартите, са установени, било частично или изцяло, чрез наличните научни знания. Във всички водещи машиностроителни фирми у нас вече се работи с цифрови машини, роботи и роботизирани машини, в които се внедряват последните постижения в бранша.

Трябва да се отбележи и немаловажният факт, че за разлика от повечето промишлени отрасли, машиностроенето сравнително слабо замърсява природната среда, което е негово значително предимство

Практическото изпълнение на концепцията за безопасност на машините се постига чрез действащата в страната ни *Наредба за съществените изисквания и оценяване на съответствието на машините* въвеждаща *Директива 2006/42/на Европейския парламент и на Съвета от 17 май 2006 г. относно машините*. Тази Директива е основа за регулиране на сектор машини и осигурява нормативната база за хармонизиране на съществените изисквания за здраве и безопасност по отношение на машините за целия Европейски съюз.

1.2 Обхват на БИС/ТК 52

БИС/ТК 52 обхваща стандартизация на:

- общи принципи за безопасност на машини и съоръжения, включващи стандарти за терминология, основни понятия, принципи за проектиране и общи аспекти, които могат да се приложат за всички машини;
- металообработващи и дървообработващи машини, преси за балиране, машини за каучук и пластмаси и опаковъчни машини. Безопасност;

- машини за усъвършенствани производствени технологии и тяхното приложение, в които са включени машини за работи и роботизирани устройства.

В обхвата на БИС/ТК 52 има действащи над 300 стандарта, разработени на национално ниво, и около 180 въведени европейски и международни стандарти.

БИС/ТК 52 участва в работата на следните огледални европейски и международни технически комитети:

- CEN/TC 114 *Safety of machinery [Безопасност на машините];*
- CEN/TC 142 *Woodworking machines – Safety [Дървообработващи машини. Безопасност];*
- CEN/TC 143 *Machine tools – Safety [Металообработващи машини. Безопасност];*
- CEN/TC 397 *Baling presses - Safety requirements [Преси за балиране. Изисквания за безопасност];*
- CEN/TC 145 *Plastics and rubber machines [Машини за каучук и пластмаси];*
- CEN/TC 146 *Packaging machines – Safety [Опаковъчни машини. Безопасност];*
- CEN/TC 310 *Advanced automation technologies and their applications [Усъвършенствани производствени технологии и тяхното приложение]*
- ISO/TC 39 *Machine tools [Инструментални машини] - наблюдател;*
- ISO/TC 199 *Safety of machinery [Безопасност на машините] - наблюдател;*
- ISO/TC 39/SC 2 *Test conditions for metal cutting machine tools [Условия за изпитване на металорежещи машини] - наблюдател;*
- ISO/TC 39/SC 4 *Woodworking machines [Дървообработващи машини] - наблюдател;*
- ISO/TC 39/SC 6 *Noise of machine tools [Шум от инструментални машини] - наблюдател;*
- ISO/TC 39/SC 8 *Work holding spindles and chucks [Шпиндели (вретена) и патронници за захващане в процеса на работа] - наблюдател*

2 КОЛИЧЕСТВЕНИ ИНДИКАТОРИ НА БИЗНЕС СРЕДАТА

Следните количествени индикатори описват бизнес средата с цел да се даде подходяща информация в подкрепа на дейностите на БИС/ТК 52.

Повече приходи, стъпване на нови пазари и нарастване на експорта - така изглежда българското машиностроене за 2018 година. Предварителните данни показват, че компаниите в този отрасъл са имали приходи от над 10 млрд. лв. през 2017 г., което е малко над 10% от брутния вътрешен продукт. Според националната статистика износьт на дружествата от бранша е около 9 млрд. лв. за миналата година, което е 20% от реализираната продукция зад граница на компаниите от преработващата промишленост. Над 60% от общите приходи се реализират от най-големите 40 компании в бранша.

Данните показват, че продължаващата няколко години възходяща тенденция се пренася и през първото полугодие на 2018 г. Според прогнозите на Българската браншова камара за машиностроене, ако не настъпи промяна на международните пазари, темпът на нарастване на производството и приходите от продажби през 2019 г. ще се задържи на нивата от 2018 г. Запазват се темповете на растеж при производството на машини и оборудване. Има ръст и при металните изделия. Добре се развиват и редица от леярските фирми.

Нараства и броят на заетите в сектора – през 2017 г. те са 129 370 при малко над 100 хил. души преди четири години. Наетите във фирмите с над 250 души персонал са 68 105 (52,64% от общия брой). Големите предприятия са 72 от общо 3702.

България е на трето място в класация за най-добра дестинация за инвестиции в производството с 10 % ръст на машиностроенето. През 2015 г. секторът е произвел 5 % от обема на индустриалното производство и около

7,6 % от добавената стойност в индустрията. Произведената продукция е за 2,47 млрд. лв. През 2015 г. оборотът на външните пазари на производството на машини възлиза на 1,83 млрд. лв., увеличението е 3 %. За периода 2008 - 2015 г. износът на машини от България е нараснал с 64 %.

Важността на сектора за българската икономика и необходимостта от свободната реализация на продукцията на вътрешния и на външните пазари обуславя голямото значение на използването на стандартите за безопасност на машини.

3 ПОЛЗИ, ОЧАКВАНИ ОТ ДЕЙНОСТТА НА БИС/ТК 52

Стандартите за безопасност на машини като цяло са много ефективни инструменти за намаляване на разходите, имат тясна връзка за увеличението на производителността, ръста на търговията и цялостния икономически растеж, високото ниво на защита на потребителите и на опазване на околната среда.

Ползите от дейността на БИС/ТК 52 за заинтересованите страни са огромни. На първо място съкращаване на разходи. Стандартите в областта водят до съкращаване на разходите, най-вече в резултат на възможността да се прогнозира техните изисквания. Една от най-големите икономически ползи от стандартите е увеличението на производителността и ефикасността в областта на иновациите.

Друга полза е подобреният достъп до пазара в резултат на увеличената конкурентоспособност от повишената ефикасност, намалените търговски разходи, опростените договорни споразумения (тъй като характеристиките и функционалните показатели на продукта са ясни вследствие на стандартите) и подобреното качество.

Стандартите от областта водят и до по-добри отношения с доставчиците и клиентите в резултат на увеличената безопасност за потребителите, повишеното доверие, намаления риск във връзка с отговорността и по-големия избор от доставчици поради същите причини, споменати по-горе.

Болшинството от въведените европейски стандарти в областта на БИС/ТК 52 са хармонизирани стандарти, които гарантират, че продуктите отговарят на съществените изисквания, установени в законодателството на ЕС по *Директива 2006/42 на ЕС*. Прилагането на европейските хармонизирани стандарти гарантира съответствието със съществените изисквания за безопасност, които са установени на национално ниво с *Наредба за съществените изисквания и оценяване на съответствието на машините*.

4 УЧАСТИЕ В ДЕЙНОСТТА НА БИС/ТК

Членуването в Българския институт за стандартизация е доброволно. Членове на БИС могат да бъдат юридически лица, които желаят да подкрепят дейността по националната стандартизация и са съгласни да спазват устава на БИС. В работата на Техническите комитети вземат участие упълномощени представители на членовете на БИС, които ги представляват по всички въпроси, свързани с дейността по стандартизация.”

Към момента в БИС/ТК 52 членуват производители и търговци, органи на държавната администрация, научни среди, институти и висши училища, лица за оценяване на съответствието, органи за контрол, органи за сертификация, лаборатории за изпитване и/или калибриране, заинтересовани лица от дейността на ТК 52.

5 ЦЕЛИ НА БИС/ТК И СТРАТЕГИИ ЗА ТЯХНОТО ПОСТИГАНЕ

5.1 Определяне на целите на БИС/ТК

Основна цел на БИС/ТК 52 е да отговори на потребностите и интересите на заинтересовани лица в страната от стандарти за обща безопасност тип А, тип В и тип С, в това число за дървообработващи машини, металообработващи машини, преси за балиране, машини за каучук и пластмаси и опаковъчни машини, както и за стандарти за машини за усъвършенствани производствени технологии и тяхното приложение, включително работи и роботизирани устройства.

Важна цел на техническия комитет е поддържане на фонда от национални стандарти чрез провеждане на периодичен преглед на българските стандарти, разработени на национално ниво (над 300 на брой), и актуализирането им на база на иновативни технологии.

5.2 Идентифициране на стратегиите за постигане целите на БИС/ТК

В работната програма на БИС/ТК 52 с приоритет се въвеждат терминологичните стандарти и хармонизирани стандарти от областта на обща безопасност на машини, както и стандарти за дървообработващи машини, стандарти от областта на машини за усъвършенствани производствени технологии

По отношение разширяване на дейността на БИС/ТК се правят проучвания и анализи в посочените области за заинтересовани лица, които биха взели активно участие в работата на комитета.

Не на последно място привличането на нови експерти от МСП е една от задачите с цел увеличаване броя на експертния ресурс по отношение на знания, финанси и активно участие в комитета.

За осъществяване на своите цели БИС/ТК 52 работи в тясно сътрудничество с:

- БИС/ТК 59 *Ергономия*;
- БИС/ТК 23 *Трактори и техника за земеделието и горите*;
- БИС/ТК 82 *Акустика. Шум и вибрации*;
- БИС/ТК 1 *Пожаро-и взривозащита*;
- БИС/ТК 72 *Електрически апарати за ниско напрежение* ;
- БИС/ТК 54 *Осветителна техника и електроизолационни изделия*
- ЕРГ 3 *Машини и оборудване за хранително-вкусовата промишленост и търговски обекти*;

За поддържането на фонда от национални стандарти се организира редовен периодичен преглед на стандартите, разработени на национално ниво, както и актуализиране на фонда съобразно достигнато ниво и на техниката и технологиите в областта на машиностроенето.

6 АСПЕКТИ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

Опазването на околната среда и безопасността е много важен аспект в значителен брой международни, европейски и национални стандарти. Ако има опасения за вредно въздействие върху околната среда, те задължително се вземат предвид при подготовката на нов стандарт или при прегледа на вече съществуващ такъв. Поради това е налице тясна връзка между стандартизацията, безопасността на продуктите и надзора на пазара.

7 ФАКТОРИ, ВЛИЯЕЩИ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА РАБОТНАТА ПРОГРАМА НА БИС/ТК

Безопасността на машини е специфична област, в която са нужни знания и опит, поради което заинтересованите в бранша, фирми и потребители изпитват недостиг на квалифицирани кадри. Това затруднява и дейността по стандартизация, включително работата по даване на становища по проектите за стандарти. Големият обем информация, с която трябва да се запознаят експертите, води до пропуски в гласувания на някои от експертите.

Участието на МСП в техническия комитет е слабо. Недостатъчно активно участие със становища и коментари на представителите и експертите по отношение на текущата работата на ТК.